

الگوی توصیف و تحلیل اطلاعات

پایان نامه ها و رساله ها

سیروس علیدوستی*

دکترای مدیریت؛ استادیار

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پرویز شهریاری

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی؛ عضو هیئت علمی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

محمود خسروجردی

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ دستیار پژوهش

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

فرهاد شیرانی

کارشناس ارشد مدیریت؛ عضو هیئت علمی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

حمیده بیرامی طارونی

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی؛

مدیر دفتر اشتراک منابع

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

اطلاعات
علوم و فناوری

دریافت: ۱۳۸۸/۰۱/۲۸ پذیرش: ۱۳۸۸/۰۳/۳۰ مقاله برای اصلاح به مدت ۲۳ روز نزد پدیدآوران بوده است.

چکیده: پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترای تخصصی که در فرایند پژوهش در این مقاطع پدید می‌آیند، از جمله مدارک مهم علمی هر کشور هستند. توصیف و تحلیل داده‌های مجموعه این مدارک در کنار هم، به خودی خود و همچنین در مقایسه با داده‌های منابع دیگر، می‌توانند اطلاعات جدیدی را فراهم آورند که بسیار باارزش هستند. با این حال، الگویی یکپارچه و جامع برای چنین توصیف و تحلیلی وجود ندارد. بر این اساس در این مقاله، نتایج پژوهشی ارائه می‌شوند که برای تدوین الگوی تحلیل اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام شده و در نتیجه آن، اقلام قابل توصیف و تحلیل از اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و اطلاعات مرتبط با آن‌ها به دست آمده است.

کلیدواژه‌ها: پایان‌نامه؛ رساله؛ توصیف اطلاعات؛ تحلیل اطلاعات؛ آموزش عالی؛ روش دلفی

* پدیدآور رابط alidousti@irandoc.ac.ir

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا (چاپی) ۱۳۷۵-۵۲۰۶
شاپا (الکترونیکی) ۲۰۰۸-۵۵۸۳
نمایه در LISA & SCOPUS
<http://jlist.irandoc.ac.ir>
دوره ۲۴ | شماره ۴ | صص ۵-۲۸
تابستان ۱۳۸۸

نوع مقاله: علمی پژوهشی

۱. مقدمه

پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترای تخصصی مدارکی هستند که در فرایند تحصیل در این مقاطع و در نتیجه همکاری میان دانشجویان و اساتید و با پشتیبانی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی پدید می‌آیند. داده‌های مجموعه این مدارک در کنار هم، به‌خودی‌خود و همچنین در مقایسه با داده‌های منابع دیگر، می‌توانند اطلاعات جدیدی را فراهم آورند که از لحاظ علمی و همچنین مدیریتی بسیار باارزش هستند. چنین اطلاعاتی از مرتب‌سازی، دسته‌بندی، اولویت‌بندی، و مرتبط‌سازی داده‌ها و شکل‌دادن به آن‌ها در الگوهای جدید و یکپارچه حاصل می‌شود. با این حال بررسی پژوهش‌ها و مطالعات پیشین نشان می‌دهد که الگویی منسجم برای این منظور وجود ندارد که ابعاد گوناگون این مدارک را دربر داشته باشد. بر این اساس در این مقاله، نتایج پژوهشی ارائه می‌شوند که به‌منظور تدوین الگویی جامع برای تحلیل اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام شده است.

۲. تعریف مسئله

پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها که گزارش پژوهش در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی هستند (Easterby-Smith, Thorpe, and Lowe 2002, 153؛ شورایعالی برنامه‌ریزی ۱۳۷۲؛ ۱۳۷۳)، برای انتقال اطلاعات به مخاطبان خود تدوین می‌شوند و از این‌رو نوعی مدرک^۱ به‌شمار می‌روند (Buckland 1997; Reitz 2002). از نظر «دایشارت» مدرک، ظرفی^۲ از اطلاعات است که برای انتقال پیام بین یک نویسنده و یک خواننده از آن استفاده می‌شود. بنابراین، صرف‌نظر از گونه‌های متعدد مدارکی که وجود دارند، همه مدارک دارای یک ویژگی مشترک هستند و آن، انتقال اطلاعات است (Duyshart 1997, 8). هر مدرک علاوه بر این که برای خواننده آن مدرک بخصوص دارای اطلاعاتی است، هنگامی که با دیگر مدارک مشابه در کنار یکدیگر قرار گیرند، اطلاعات جدیدی را فراهم می‌سازند که امکان سطح بالاتری از تحلیل را فراهم می‌آورند. این اطلاعات جدید، مخاطبان جدیدی نیز دارد.

¹ document

² container

یک پایان‌نامه یا رساله نیز به‌عنوان گونه‌ای مدرک، به‌خودی‌خود حاوی داده‌هایی است که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از محتوا، شکل، پدیدآورندگان، مؤسسه، و تاریخ. داده‌های مجموعه پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را می‌توان براساس هر یک از این داده‌ها و همچنین در مقایسه با یکدیگر تحلیل کرد. این تحلیل برای هر دسته از داده‌ها در طول زمان، روندهای تغییر آن‌ها را نیز ظاهر می‌سازد. در صورتی که داده‌های منابع دیگر را نیز وارد این فرایند کنیم، دامنه تحلیل افزایش می‌یابد. به این ترتیب، علاوه بر داده‌های یادشده می‌توان با استفاده از داده‌هایی مانند اطلاعات استادان، اطلاعات دانشجویان، و اطلاعات مؤسسه‌ها دامنه تحلیل را افزایش داد.

از آنجا که پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران مسئولیت گردآوری و سازمان‌دهی تمامی پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی را برعهده دارد که در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نگاشته می‌شوند، هرگونه الگویی برای تحلیل اطلاعات این مدارک باید بتواند پاسخگوی تعداد آن‌ها - چه مدارک موجود و چه مدارکی که سالانه پدید می‌آیند - باشد. هم‌اکنون در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران نزدیک به ۹۰ هزار پایان‌نامه و رساله وجود دارند که البته تمامی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تدوین‌شده در دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را نیز شامل نمی‌شوند. سالانه نیز حدود ۲۰ هزار دانشجوی تحصیلات تکمیلی در این دانشگاه‌ها و مؤسسه‌ها پذیرش می‌شوند که اگر نرخ دانش‌آموختگی را هم به همین میزان فرض کنیم، سالانه بیش از ۲۰ هزار مدرک در تمامی رشته‌ها، مؤسسه‌ها، و مقاطع برای تحلیل وجود خواهند داشت.

بر این اساس، موضوع این پژوهش طراحی و اعتباریابی الگویی برای توصیف و تحلیل سالانه اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی است که تاکنون در کشور تدوین و پس از این نیز به رشته تحریر درمی‌آیند و در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران گردآوری می‌شوند و همچنین اطلاعات مرتبط با آن‌ها برای:

- ◇ شناخت اطلاعات قابل توصیف و تحلیل پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها؛
- ◇ شناخت منابع و اطلاعات قابل توصیف و تحلیل مرتبط با پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها؛
- ◇ تعیین مجموعه ارقام اطلاعاتی قابل استخراج از پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها و منابع مرتبط با آن‌ها برای توصیف و تحلیل؛

- ◇ توصیف وضعیت پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها از لحاظ محتوا، شکل، ساختار، استنادات، پدیدآورنده، مؤسسه، و تاریخ؛
- ◇ تحلیل وضعیت پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها در طول زمان بر حسب رشته و مؤسسه؛
- ◇ تحلیل موضوعی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها در طول زمان بر حسب رشته و مؤسسه؛
- ◇ تحلیل وضعیت مؤسسه‌ها، استادان، و رشته‌ها بر اساس اطلاعات پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها و اطلاعات مرتبط با آن‌ها.

۳. مرور پژوهش‌های پیشین

تولید اطلاعات جدید از کنار هم قرار دادن و تحلیل اطلاعات موجود در مدارک، با روش‌ها و ابزارهای گوناگونی صورت می‌گیرد. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز به‌عنوان گونه‌ای از مدارک علمی و پژوهشی به روش‌های گوناگون بررسی و تحلیل شده‌اند. در سطحی از تحلیل، این مدارک بر اساس معیارهای بازیابی، و اطلاعات کتاب‌شناختی آن‌ها در قالب‌های گوناگون (از جمله بر اساس موضوع) ارائه گردیده‌اند. اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها بر پایه فنون و مفاهیم پیش‌گفته، در سطوح عمیق‌تری نیز بررسی و تحلیل شده‌اند. در ایران، بیش‌تر تحلیل‌های انجام‌شده در این زمینه در قالب پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها بوده‌اند. فهرست توصیفی رساله‌های دکترای دانشکده ادبیات و علوم انسانی (سیاوش حقیقی ۱۳۴۹)، فهرست موضوعی پایان‌نامه‌های دانشکده‌های پزشکی و کشاورزی (داروگر ۱۳۵۱)، کتابنامه تحلیلی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد علوم تربیتی (وزیرپور کشمیری ۱۳۵۳) و بررسی وضع رساله‌ها در ایران (دولت‌شاهی ۱۳۵۴) از جمله اولین تلاش‌ها در این زمینه به حساب می‌آیند. با این حال، در سال‌های اخیر عمق تحلیل اطلاعاتی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها افزایش یافته و روش‌ها و فنون جدیدی در این تحلیل‌ها به کار گرفته شده‌اند. از جمله «اشرفی شهری» اطلاعات مبسوطی از ۲۵۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد حسابداری کشور را که تا سال ۱۳۷۳ تدوین شده بودند ارائه، و ویژگی‌های آن‌ها را با یکدیگر مقایسه کرد (اشرفی شهری ۱۳۷۳). «خسروی» و «دوران» نیز در پژوهش خود، به‌منظور ارزشیابی روش‌شناسی پایان‌نامه‌های رشته روانشناسی، نمونه‌ای از پایان‌نامه‌های موجود در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران را با مراحل روش علمی پژوهش، مقایسه و تحلیل کردند (خسروی و دوران ۱۳۷۸).

در پاره‌ای از پژوهش‌ها و مطالعات پیشین به ابعاد ویژه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها توجه شده است که با قرار گرفتن در کنار هم می‌توانند الگویی اولیه را از ابعاد تحلیل این مدارک در نوشتجات باز نمایند. جدول ۱، خلاصه‌ای از این مطالعات را نشان می‌دهد.

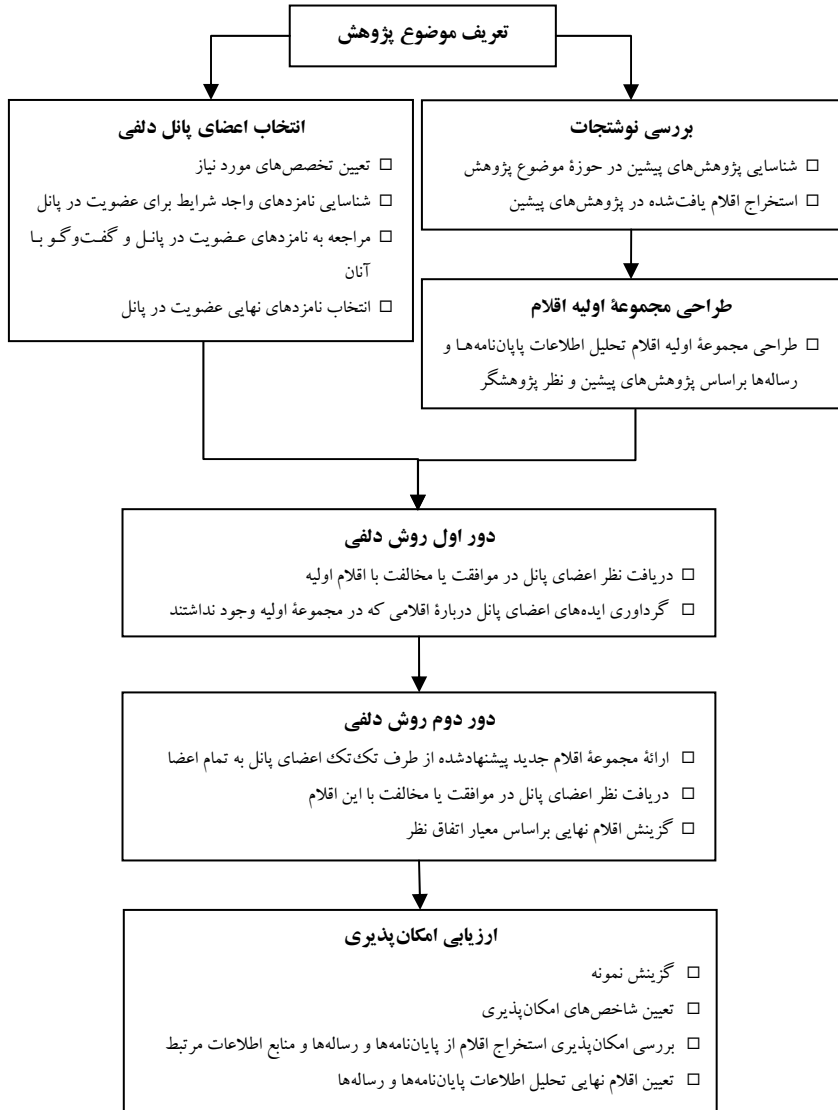
جدول ۱. خلاصه‌ای از پیشینه پژوهش

موضوع	قلمرو موضوعی	قلمرو زمانی	قلمرو مکانی	منبع
گرایش‌های پژوهشی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی	کتابداری و اطلاع‌رسانی	۱۹۹۴-۲۰۰۰	مازی	Abdoulaye 2002
مقایسه روش‌ها و طرح‌های پژوهشی رساله‌های دکترای مدیریت عمومی	مدیریت عمومی	۱۹۹۲	جهانی	Adams and White 1994
تحلیل چکیده رساله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی	کتابداری و اطلاع‌رسانی	۱۹۸۹-۱۹۷۵	جهانی	Blake 1994
نرخ رشد برنامه‌های دکترای حرفه‌ای	همه موضوعها		انگلستان	Bourner, Bowden, Laing 2001
مقایسه منابع مورد استفاده در رساله‌های علوم سیاسی و فلسفه	علوم سیاسی و فلسفه	۱۹۹۳	آمریکا	Buchanan and Herubel 1993
تحلیل استنادی رساله‌های دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی	کتابداری و اطلاع‌رسانی	۱۹۹۹	جهانی	Buttler 1999
کیفیت رساله‌های دکترای مدیریت عمومی	مدیریت عمومی	۱۹۹۰	جهانی	Cleary 1991
بررسی رساله‌های دکترای مدیریت عمومی	مدیریت عمومی	۱۹۹۸	جهانی	Cleary 2000
بررسی رشد رساله‌های دکترای در هند	دانه‌های روغنی	۱۹۸۶-۱۹۹۶	هند	Damodaran and Sambashiva Rao 1998
تحلیل استنادی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مهندسی پلیمر	مهندسی و علوم پلیمر	۱۹۹۰-۱۹۹۶	آمریکا	Edwards 1999
تحلیل استنادی رساله‌های دکترای دانشگاه اوهایو	شیمی	۱۹۹۶-۲۰۰۰	آمریکا	Gooden 2001
ارزیابی اطلاع‌محور کیفیت رساله‌های دکترای	شیمی	۱۹۷۷-۱۹۸۱	روسیه	Granovsky et al. 1992
تحلیل استنادی ۴۳ رساله علوم تربیتی	علوم تربیتی	۲۰۰۰-۲۰۰۲	آمریکا	Haycock 2004
تغییرات رساله‌های دکترای اطلاع‌رسانی	اطلاع‌رسانی	۱۹۸۰-۲۰۰۰	جهانی	Jeong 2001

منبع	قلمرو مکانی	قلمرو زمانی	قلمرو موضوعی	موضوع
Kushkowski, Parsons, and Wiese 2003	آمریکا	۱۹۷۳-۱۹۹۲	همه موضوعها	تحلیل استنادی رساله‌های دکترا و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد
Lyons 2002	جهانی	۱۹۶۷-۲۰۰۱	خدمات اجتماعی	تحلیل رساله‌های دکترای خدمات اجتماعی
Mullins and Kiley 2002	انگلستان	۲۰۰۲	عمومی	بررسی شیوه‌های ارزیابی داوران رساله‌های دکترا
Nelson and Coorough 1994	جهانی	۱۹۵۰-۱۹۹۰	علوم تربیتی	مقایسه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکترا
Okiy 2003	آمریکا	۱۹۹۲-۲۰۰۲	علوم تربیتی	تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد علوم تربیتی
Park 2005	بریتانیا	۲۰۰۵	همه موضوعها	بررسی ماهیت متغیر رساله‌های دکترا در بریتانیا
Satija 1999	هند	۱۹۵۰-۱۹۸۰	کتابداری و اطلاع‌رسانی	بررسی پژوهش‌های دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی در هند
Skreslet 2003	جهانی	۱۹۹۲-۲۰۰۱	مذهبی	بررسی رساله‌های دکترای حوزه مبلغان مذهبی
Williams 1958	انگلستان	۱۹۴۸-۱۹۵۷	زبان‌های خارجی	بررسی رساله‌های دکترای زبان‌های خارجی
Zain, Dale, and Kehoe 2001	انگلستان	۱۹۹۱-۲۰۰۰	مدیریت کیفیت فراگیر	رساله‌های دکترای مدیریت کیفیت فراگیر
خسروی و دوران ۱۳۷۸	ایران	تا ۱۳۷۸	روانشناسی	تحلیل روش‌شناسی پایان‌نامه‌های روانشناسی
اشرفی شهری ۱۳۷۳	ایران	تا ۱۳۷۳	حسابداری	بررسی رساله‌های حسابداری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران

۴. روش

شکل ۱ روش انجام این پژوهش را نشان می‌دهد. برای انجام این بخش، ابتدا موضوع و ابعاد آن تعریف شد و سپس نوشتجات موجود، بررسی و بر پایه آن و همچنین نظر پژوهشگران، مجموعه اولیه ارقام تحلیل اطلاعات پایان‌نامه/رساله‌ها طراحی گردید. سپس این مجموعه با روش دلفی، از نظر متخصصان اعتباریابی و تکمیل گردید. در نهایت نیز با گزینش نمونه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، امکان‌پذیری استخراج اطلاعات از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و منابع مرتبط با آن‌ها بررسی شد و مجموعه نهایی ارقام اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به دست آمد.



شکل ۱. روش پژوهش

۴-۱. روش دلفی

روش دلفی^۱ به عنوان یکی از روش‌های ساخت‌یافت برای ایجاد وفاق (Fink et al. 1984)، در دهه ۱۹۵۰ میلادی در شرکت «راند»^۲ ابداع شد (Riggs 1983). کاربرد این روش، ساخت‌دادن به فرایند ارتباطات گروهی است به نحوی که چنین فرایندی در فراهم کردن زمینه درگیری مجموعه‌ای از افراد به عنوان یک کل، با مسئله یا موضوعی پیچیده مؤثر باشد (Linston and Turoff 1975, 3). روش دلفی در عمل، مجموعه‌ای متوالی از پرسشنامه‌ها، یا دوره‌های متوالی به همراه بازخورد کنترل شده است با این هدف که به اتفاق نظر میان گروهی از افراد متخصص^۳ درباره یک موضوع خاص، دست یابد (Hasson, Keeney, and McKenna 2000; Powell 2003).

کاربرد روش دلفی با مشارکت افرادی انجام می‌پذیرد که در موضوع پژوهش دارای دانش و تخصص باشند. این افراد با عنوان «پانل دلفی» شناخته می‌شوند (Hasson, Keeney, and McKenna 2000; Okoli and Pawlowski 2004). این افراد برخلاف آنچه در پیمایش‌های کمی معمول است، بر مبنای نمونه‌گیری احتمالی^۴ انتخاب نمی‌شوند؛ چرا که این روش نیاز به متخصصان واجد شرایطی دارد که درک و دانش عمیقی از موضوع پژوهش داشته باشند. بنابراین انتخاب اعضای پانل از طریق نمونه‌گیری غیراحتمالی^۵ صورت می‌گیرد. در این حالت، اعضا به منظور کاربرد دانش آنان در مسئله‌ای خاص و بر مبنای معیارهایی برگزیده می‌شوند که از ماهیت موضوع و مسئله پژوهش سرچشمه گرفته‌اند. یکی از روش‌های مورد استفاده در این زمینه، نمونه‌گیری هدف‌دار یا قضاوتی^۶ است. این روش بر این فرض استوار است که دانش پژوهشگر درباره جامعه، برای دست‌چین کردن اعضای پانل قابل استفاده است (Hasson, Keeney, and McKenna 2000; Benis 2004, 105).

تعداد مناسب اعضا، نکته مهم دیگری است که در تشکیل پانل باید به آن توجه کرد. مانند هر نوع نمونه‌گیری دیگر، حجم نمونه به عواملی مانند امکان دسترسی به افراد، زمان

¹ Delphi method

² RAND

³ expert panel

⁴ probability sampling

⁵ non-probability sampling

⁶ purposive/judgmental sampling

لازم، و هزینه گردآوری اطلاعات بستگی دارد. در روش دلفی که اعضای پانل باید از متخصصان موضوع پژوهش باشند، این محدودیت‌ها افزایش می‌یابند. از طرف دیگر، ایجاد اتفاق نظر میان اعضا به‌عنوان هدف از کاربرد این روش، با افزایش آنان دشوارتر می‌شود. هرچند تعداد اعضای پانل در پژوهش‌های پیشین بین ۱۰ تا ۱۶۸۵ نفر متغیر بوده است (Powell 2003)، اما هنگامی که میان اعضای پانل تعانس وجود داشته باشد، حدود ۱۰ تا ۲۰ عضو توصیه شده است (Delbecq, Van de Van, and Gustafson 1986; Story et al. 2001; Okoli and Pawlowski 2004).

بر این اساس، اعضای پانل دلفی برای این پژوهش به‌صورت نمونه‌گیری غیراحتمالی برگزیده شدند. به این منظور، ۱۵ نفر از افرادی نامزد شدند که پژوهشگر برای مشارکت در این پژوهش مناسب می‌دانست. این افراد واجد یک یا چند ویژگی زیر بودند:

الف. استاد راهنما، مشاور، یا داور/ ناظر در پایان‌نامه/ رساله؛

ب. مدیر/ عضو شوراها یا دیگر گروه‌های مربوط در حوزه تحصیلات تکمیلی؛

پ. مجری یا همکار پروژه‌های مرتبط با تحلیل اطلاعات و مدارک علمی.

قدم بعدی، جلب مشارکت نامزدها برای مشارکت در انجام پژوهش است که باید به‌صورت جداگانه و تا حد امکان به‌صورت حضوری انجام شود. بهتر است در ملاقات با نامزدها پس از توضیح پژوهش و انتظاری که از آنها می‌رود، دعوت‌نامه‌ای نیز در اختیارشان قرار گیرد که شامل چگونگی انجام پژوهش و دریافت موافقت آنها برای مشارکت باشد (Gordon 1994).

برای دعوت نامزدها به مشارکت، فرمی طراحی و سپس با تک‌تک نامزدها تماس گرفته شد و هدف و موضوع پژوهش، تعریف پایان‌نامه/ رساله و تحلیل اطلاعات آنها، و چگونگی انجام کار به آگاهی ایشان رسید و از آنها دعوت شد که در پانل دلفی مشارکت کنند. سپس دعوت‌نامه‌ای در اختیار آنها قرار گرفت که شامل موضوع پژوهش، هدف‌های آن، تعریف‌ها، تعداد دورها، زمان لازم برای مشارکت در هر دور، طول تقریبی کار، و مشخصات افراد بود. در این فرم از آنها تقاضا شد که تمایل و موافقت خود را با مشارکت در این پانل اعلام کنند که تمامی نامزدها برای مشارکت در پانل دلفی اعلام تمایل و موافقت کردند. از میان ۱۵ نفر، تحصیلات هفت نفر دکتری تخصصی، و هشت نفر دیگر کارشناسی ارشد بود. هشت نفر از این افراد تحصیلاتی در

حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی، دو نفر جامعه‌شناسی، دو نفر مدیریت، و یک نفر در هر یک از رشته‌های شیمی، روانشناسی و مهندسی برق داشتند. ترکیب و توزیع اعضای پانل به این شرح است (شکل ۲):

الف. استاد راهنما، مشاور و/ یا داور/ ناظر پایان‌نامه/ رساله: ۱۰ نفر؛
ب. مدیر/ عضو شوراها یا دیگر گروه‌های مربوط در حوزه تحصیلات تکمیلی: ۶ نفر؛
پ. مجری یا همکار پروژه‌های مرتبط با تحلیل اطلاعات و مدارک علمی: ۹ نفر.
جدول دو نیز سابقه اعضای پانل را در هر یک از ابعاد حائز اهمیت در گزینش آن‌ها نشان می‌دهد. به‌عنوان نمونه از میان ۱۵ نفر اعضای پانل، ۹ نفر استاد راهنمای پایان‌نامه/ رساله بودند که میانگین تعداد پایان‌نامه/ رساله‌های راهنمایی شده آن‌ها ۲۶/۴ پایان‌نامه/ رساله، و بیش‌ترین و کم‌ترین تعداد به‌ترتیب ۴۲ و یک پایان‌نامه/ رساله بود.

جدول ۲. سابقه کار اعضای پانل

نوع کار	تعداد افراد	سابقه (به تعداد)		
		بیش‌ترین	کم‌ترین	میانگین
راهنمایی (پایان‌نامه/ رساله)	۹	۴۲	۱	۲۶/۴
مشاوره (پایان‌نامه/ رساله)	۹	۵۰	۲	۱۹
داوری/ نظارت (پایان‌نامه/ رساله)	۶	۷۰	۲	۳۳/۷
اجرا یا همکاری در اجرای پروژه‌های مرتبط با تحلیل اطلاعات و مدارک علمی (پروژه)	۹	۲۰	۱	۵/۸

نوع کار	تعداد افراد	سابقه (به سال)		
		بیش‌ترین	کم‌ترین	میانگین
مدیریت/ عضویت در شوراها یا دیگر گروه‌های مربوط در حوزه تحصیلات تکمیلی	۶	۱۰	۲	۶/۳

پس از تعیین اعضای پانل، دو دور روش دلفی انجام شد. پرسشنامه‌های هر دور به‌صورت حضوری توزیع و گردآوری شدند. در دور اول فهرستی از ابعاد تحلیل اطلاعات پایان‌نامه/ رساله که از پژوهش‌های پیشین استخراج شده بودند، برای تعیین موافقت یا مخالفت آن‌ها در اختیار اعضا قرار گرفت. علاوه بر این، از آنان خواسته شد

که ایده‌های خود را درباره عواملی که در این فهرست نیستند ارائه کنند. در دور دوم، عواملی که در دور اول از سوی اعضای پانل پیشنهاد شده بودند، برای تعیین موافقت یا مخالفت در اختیار آنان قرار گرفت. در هر دو دور، تعیین موافقت یا مخالفت اعضا در قالب سه گزینه «موافقم»، «نظری ندارم»، و «مخالفم» صورت می‌گرفت. انجام روش دلفی پس از انجام دور دوم و براساس معیار اتفاق نظر پایان یافت.

در این پژوهش برای تعیین اتفاق نظر، از معیار ارائه‌شده از سوی «فینک» و همکارانش استفاده شد (Fink et al. 1984) و اقلامی از تحلیل اطلاعات پایان‌نامه انتخاب گردیدند که دست کم ۵۰ درصد اعضای پانل با آن موافق بودند.

۴-۲. آزمون امکان‌پذیری

در پایان، یافته‌های حاصل از دو مرحله پیشین (شامل بررسی پژوهش‌ها و مطالعات انجام‌شده در این زمینه، و همچنین کاربرد روش دلفی و اتفاق نظر متخصصان) در معرض امکان‌سنجی قرار گرفت. به این منظور ابتدا نمونه‌ای ۱۰۰ تایی از میان ۹۰ هزار پایان‌نامه و رساله موجود در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران که در ده سال اخیر تدوین گردیده بودند به صورت تصادفی برگزیده شدند. این نمونه ۷۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۲۵ رساله دکتری از ۲۹ دانشگاه و مؤسسه آموزش عالی را شامل می‌شد.

سپس برای بررسی امکان‌پذیری استخراج اقلام اطلاعاتی، سه شاخص طراحی شدند. با توجه به حجم پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی که در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران موجود هستند و آنچه که سالانه منتشر می‌شود، باید بتوان اقلام اطلاعاتی را به راحتی از پایان‌نامه و رساله یا مدارک مرتبط استخراج کرد. بر این اساس، شاخص‌های امکان‌پذیری استخراج اقلام اطلاعاتی بدین قرار بودند:

- ◇ اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به طور مستقیم از آن‌ها قابل استخراج باشد؛
- ◇ اطلاعات مرتبط با پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به صورت مستند منتشر شده و قابل دسترسی باشد و این اطلاعات به طور مستقیم از چنین مدارکی قابل استخراج باشد؛
- ◇ اطلاعات توسط افرادی با تحصیلات کارشناسی قابل استخراج باشد. به عبارت دیگر برای استخراج اطلاعات از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و همچنین مدارک مرتبط، به افراد خبره و متخصص موضوعی نیازی نباشد.

این شاخص‌ها مبنای بررسی امکان‌پذیری استخراج اقلام از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و منابع اطلاعات مرتبط قرار گرفتند و تک‌تک مدارک نمونه براساس شاخص‌ها بررسی شدند. بدین ترتیب، پاره‌ای از اقلام حذف شدند و اقلام نهایی تحلیل اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به دست آمدند.

۵. یافته‌ها

۵-۱. طراحی مجموعه اولیه اقلام

از بررسی نوشتجات، در مجموع ۵۵ قلم اطلاعات قابل تحلیل، استخراج و در سه دسته کلی «اطلاعات پایان‌نامه/رساله»، «اطلاعات مرتبط با پایان‌نامه/رساله» و «اطلاعات ترکیبی» تقسیم‌بندی شدند. پژوهشگران با توجه به هدف‌های پژوهش و نیازهای اطلاعاتی موجود، پاره‌ای از این اقلام را حذف کردند و در نهایت آن‌ها را در همین دسته‌بندی به ۱۶۵ قلم افزایش دادند.

۵-۲. دور اول دلفی

در این دور، هر ۱۵ پرسشنامه ارسال شده، تکمیل و دریافت گردید. از میان ۱۶۵ قلم قابل تحلیل، سه پیشنهاد حداقل ۵۰ درصد موافقت اعضا را به دست نیاوردند و حذف شدند. علاوه بر این، پاسخگویان در مجموع ۱۲۴ قلم جدید را مطرح کردند که از این میان ۸۲ پیشنهاد (۶۶ درصد) که با اهداف پژوهش همخوانی داشتند، پذیرفته شدند و در پرسشنامه دور دوم برای نظرخواهی به اعضای پانل ارائه گردیدند.

۵-۳. دور دوم دلفی

در این دور از میان ۱۵ عضو پانل، ۱۴ عضو نظر خود را نسبت به اقلام پیشنهادی اعلام کردند. در این مرحله از میان ۸۲ قلم پیشنهادی، شش قلم مورد اتفاق نظر دست کم ۵۰ درصد اعضا قرار نگرفتند و حذف گردیدند. بدین ترتیب در پایان روش دلفی، ۲۳۸ قلم اطلاعات به دست آمد.

۵-۴. آزمون امکان‌پذیری

آزمون امکان‌پذیری براساس معیارهای پیش‌گفته منجر به حذف ۵۴ قلم از اطلاعات

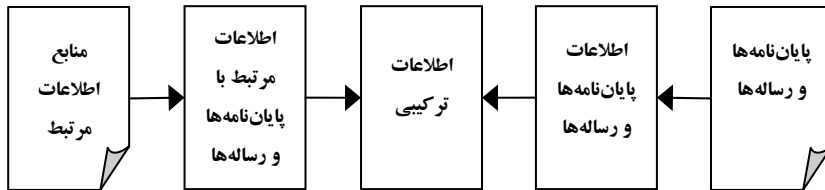
شد و در نهایت، تعداد اقلام توصیف و تحلیل اطلاعات پایان نامه‌ها و رساله‌ها به ۱۸۴ قلم رسید. جدول ۳ روند دستیابی به اقلام نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. روند دستیابی به اقلام نهایی تحلیل اطلاعات پایان نامه‌ها و رساله‌ها

تعداد اقلام در هر مرحله				ابعاد تحلیل
آزمون امکان‌پذیری	روش دلفی	نیازسنجی پژوهشگران	بررسی نوشتجات	
الف. اطلاعات پایان نامه / رساله				
۱۳	۱۶	۱۶	۲۲	۱. محتوا
۱۵	۱۵	۱۴	۲	۲. شکل
۳۵	۶۳	۴۹	۱۰	۳. ساختار
۴۳	۴۴	۲۱	۴	۴. استنادات
۱۶	۱۶	۱۶	۵	۵. پدیدآورنده
۲	۲	۲	۱	۶. مؤسسه
۱	۱	۱	۲	۷. تاریخ
۱۲۵	۱۵۷	۱۱۹	۴۶	جمع
ب. اطلاعات مرتبط با پایان نامه‌ها / رساله‌ها				
۲	۱۲	۲	۴	۸. اطلاعات دانشجویان
۱۸	۲۱	۱۵	۲	۹. اطلاعات دانشگاه‌ها / مؤسسه‌ها
۱	۲	۲		۱۰. اطلاعات رشته
۲۴	۲۴	۱۵		۱۱. اطلاعات استادان
۴۵	۵۹	۳۴	۶	جمع
۱۴	۲۲	۱۲	۳	پ. اطلاعات ترکیبی
۱۸۴	۲۳۸	۱۶۵	۵۵	جمع کل

۶. نتیجه‌گیری

در نتیجه این پژوهش در مجموع ۱۸۴ قلم قابل توصیف و تحلیل از اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و اطلاعات مرتبط با آن‌ها به دست آمد که آن‌ها را می‌توان در سه دسته اطلاعات مربوط به خود پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، اطلاعات مرتبط با آن‌ها، و اطلاعات ترکیبی تقسیم‌بندی کرد (شکل ۲).



شکل ۲. تقسیم‌بندی اقلام اطلاعاتی

توزیع اقلام در هر یک از این دسته‌ها به شرحی است که در پی می‌آید.

۶-الف. اطلاعات پایان‌نامه / رساله

۱. محتوا

۱-۱. عنوان

۲-۱. موضوع

۳-۱. رابطه میان پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری دانش‌آموخته (وجود دارد / ندارد)

۴-۱. نوع پژوهش (بنیادی / کاربردی / توسعه‌ای)

۵-۱. روش‌شناسی یا رویکرد پژوهش (کمی / کیفی / ترکیبی)

۶-۱. روش پژوهش (پیمایش / مطالعه موردی / ...)

۷-۱. ابزار(های) گردآوری اطلاعات (پرسشنامه / مصاحبه / مشاهده / مطالعه / ...)

۸-۱. قلمرو زمانی

۹-۱. قلمرو مکانی

۱۰-۱. قلمرو سازمانی (سازمان‌های مورد مطالعه)

۱-۱۱. نظریه پشتیبان پژوهش (وجود دارد/ ندارد)

۱-۱۲. جامعه پژوهش

۱-۱۳. واحد تحلیل

۱-۱۴. روش گردآوری داده‌ها (سرشماری/ نمونه‌گیری)

۱-۱۴-۱. اگر نمونه‌گیری دارد: حجم نمونه (ها)

۱-۱۴-۲. اگر نمونه‌گیری دارد: روش نمونه‌گیری

۲. شکل

۲-۱. قطع جلد

۲-۲. تعداد جلد

۲-۳. تعداد صفحه‌ها

۲-۳-۱. تعداد صفحه‌های بخش آغازین

۲-۳-۲. تعداد صفحه‌های متن اصلی

۲-۳-۳. تعداد صفحه‌های بخش پایانی

۲-۴. نوع صحافی

۲-۵. رنگ جلد

۲-۶. ابعاد متن

۲-۷. تعداد سطر در هر صفحه

۲-۸. اقلام اطلاعات روی جلد (نشان مؤسسه/ نام مؤسسه/ عنوان/ نام دانشجو/ نام استاد راهنما/ نام استاد(ان) مشاور/ نام استاد(ان) داور یا ناظر/ تاریخ/ ...)

۲-۹. اقلام اطلاعات عطف (نشان مؤسسه/ نام مؤسسه/ عنوان/ نام دانشجو/ نام استاد راهنما/ نام استاد(ان) مشاور/ نام استاد(ان) داور یا ناظر/ تاریخ/ ...)

۲-۱۰. نوع تکثیر (یک‌رو/ دورو)

۲-۱۱. نوع تکثیر (سیاه و سفید/ رنگی)

۳. ساختار

۳-۱. صفحه‌عنوان (دارد/ ندارد)

- ۲-۳. حقوق پدیدآورنده^۱ (تعیین شده / نشده)
- ۳-۲-۱. اگر تعیین شده: تعلق حقوق به (دانشگاه / مؤسسه / استاد / دانشجو / ...)
- ۳-۳. صفحه تأیید (دارد / ندارد)
- ۳-۴. صفحه تقدیم یا اهدا (دارد / ندارد)
- ۳-۵. چکیده فارسی (دارد / ندارد)
- ۳-۶. چکیده انگلیسی (دارد / ندارد)
- ۳-۷. کلیدواژه فارسی (دارد / ندارد)
- ۳-۷-۱. اگر دارد: تعداد کلیدواژه‌ها
- ۳-۸. کلیدواژه انگلیسی (دارد / ندارد)
- ۳-۸-۱. اگر دارد: تعداد کلیدواژه‌ها
- ۳-۹. صفحه سپاسگزاری (دارد / ندارد)
- ۳-۱۰. پیش‌گفتار (دارد / ندارد)
- ۳-۱۱. فهرست مطالب (دارد / ندارد)
- ۳-۱۲. فهرست جدول‌ها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۳. فهرست نمودارها / شکل‌ها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۴. فهرست عکس‌ها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۵. فهرست نقشه‌ها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۶. فهرست علائم اختصاری، سرواژه‌ها و کوتاه‌نوشت‌ها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۷. طرح پژوهش (دارد / ندارد)
- ۳-۱۸. متغیر پژوهش (دارد / ندارد)
- ۳-۱۸-۱. اگر دارد: تعداد متغیرهای مستقل
- ۳-۱۸-۲. اگر دارد: تعداد متغیرهای وابسته
- ۳-۱۸-۳. اگر دارد: تعریف عملیاتی متغیرها (دارد / ندارد)
- ۳-۱۹. پیشینه پژوهش (دارد / ندارد)
- ۳-۲۰. هدف پژوهش (دارد / ندارد)

- ۳-۲۰-۱. اگر دارد: تعداد اهداف
- ۳-۲۱. پرسش پژوهش (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۱-۱. اگر دارد: تعداد پرسش‌ها
- ۳-۲۲. فرضیه پژوهش (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۲-۱. اگر دارد: تعداد فرضیه‌ها
- ۳-۲۳. اهمیت پژوهش (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۴. مدل تحلیل (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۵. روش تحلیل داده‌ها
- ۳-۲۶. تبیین دانش‌افزایی^۱/ نوآوری^۲ (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۷. محدودیت‌های پژوهش (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۸. پیشنهادها (دارد/ ندارد)
- ۳-۲۹. کتابشناسی (دارد/ ندارد)
- ۳-۳۰. واژه‌نامه (دارد/ ندارد)
- ۳-۳۰-۱. اگر دارد: نوع واژه‌نامه [فارسی به انگلیسی (یا دیگر زبان‌ها)/ انگلیسی (یا دیگر زبان‌ها) به فارسی / توصیفی]
- ۳-۳۱. نمایه (دارد/ ندارد)
- ۳-۳۱-۱. اگر دارد: نوع نمایه (موضوعی / اشخاص / مکان / ...)
- ۳-۳۲. تعداد عکس‌ها
- ۳-۳۳. تعداد نقشه‌ها
- ۳-۳۴. تعداد جدول‌ها
- ۳-۳۵. تعداد نمودارها/ شکل‌ها
- ۳-۳۶. پیوست چاپی (دارد/ ندارد)
- ۳-۳۷. پیوست الکترونیکی (دارد/ ندارد)
- ۳-۳۷-۱. اگر دارد: متن کامل پایان‌نامه/ رساله
- ۳-۳۷-۲. اگر دارد: داده‌ها یا اطلاعات دیگر

¹ contribution

² innovation

۴. استنادات

- ۱-۴. تعداد کل استنادات
- ۱-۱-۴. تعداد مقاله‌ها
- ۲-۱-۴. نسبت مقاله‌ها به کل استنادات
- ۳-۱-۴. تعداد کتاب‌ها
- ۴-۱-۴. نسبت کتاب‌ها به کل استنادات
- ۵-۱-۴. تعداد منابع اینترنتی
- ۶-۱-۴. نسبت منابع اینترنتی به کل استنادات
- ۲-۴. تعداد کل استنادات فارسی
- ۱-۲-۴. نسبت استنادات فارسی به کل استنادات
- ۲-۲-۴. تعداد مقاله‌های فارسی
- ۳-۲-۴. نیم‌عمر مقاله‌های فارسی
- ۴-۲-۴. تعداد کتاب‌های فارسی
- ۵-۲-۴. نیم‌عمر کتاب‌های فارسی
- ۳-۴. تعداد کل استنادات لاتین
- ۱-۳-۴. نسبت استنادات لاتین به کل استنادات
- ۲-۳-۴. تعداد مقاله‌های لاتین
- ۳-۳-۴. نیم‌عمر مقاله‌های لاتین
- ۴-۳-۴. تعداد کتاب‌های لاتین
- ۵-۳-۴. نیم‌عمر کتاب‌های لاتین
- ۴-۴. نوع ارجاع‌دهی (درون‌متنی / برون‌متنی)
- ۵-۴. پانوشت کلمات لاتین (دارد / ندارد)

۵. پدیدآورندگان

- ۱-۵. دانشجو
- ۱-۱-۵. نام و نام خانوادگی
- ۲-۱-۵. جنس

۵-۱-۳. رشته تحصیلی

۵-۱-۴. گرایش

۵-۲. استاد راهنما

۵-۲-۱. نام و نام خانوادگی

۵-۲-۲. جنس

۵-۲-۳. مرتبه علمی (استاد/ دانشیار/ استادیار/ مربی)

۵-۲-۴. وابستگی سازمانی

۵-۳. استاد مشاور

۵-۳-۱. نام و نام خانوادگی

۵-۳-۲. جنس

۵-۳-۳. مرتبه علمی (استاد/ دانشیار/ استادیار/ مربی)

۵-۳-۴. وابستگی سازمانی

۵-۴. استاد داور/ ناظر

۵-۴-۱. نام و نام خانوادگی

۵-۴-۲. جنس

۵-۴-۳. مرتبه علمی (استاد/ دانشیار/ استادیار/ مربی)

۵-۴-۴. وابستگی سازمانی

۶. مؤسسه

۶-۱. نام دانشگاه/ پژوهشگاه/ مؤسسه آموزش عالی

۶-۲. نام دانشکده/ پژوهشکده

۷. تاریخ

۷-۱. تاریخ دفاع از پایان‌نامه/ رساله

۶-ب. اطلاعات مرتبط

۱. اطلاعات دانشجویان

۱-۱. تعداد دانشجویان ورودی به مقطع کارشناسی ارشد (برحسب سال/ رشته و گرایش)

۱-۲. تعداد دانشجویان ورودی به مقطع دکترا (برحسب سال / رشته و گرایش)

۲. اطلاعات دانشگاه‌ها / مؤسسه‌ها

۱-۲. اطلاعات عمومی

۱-۱-۲. نام دانشگاه / مؤسسه

۲-۱-۲. نام سازمان مادر

۳-۱-۲. تاریخ تأسیس

۲-۲. کادر علمی

۱-۲-۲. تعداد کل اعضای هیئت علمی

۲-۲-۲. تعداد استاد

۳-۲-۲. تعداد دانشیار

۴-۲-۲. تعداد استادیار

۵-۲-۲. تعداد مربی

۳-۲. دانشجویان

۱-۳-۲. توزیع فراوانی پذیرش دانشجوی کارشناسی ارشد برحسب سال

۲-۳-۲. توزیع فراوانی پذیرش دانشجوی دکتری تخصصی برحسب سال

۴-۲. منابع اطلاعات

۱-۴-۲. تعداد عناوین کتاب‌های فارسی موجود در کتابخانه دانشگاه / مؤسسه

۲-۴-۲. تعداد عناوین کتاب‌های لاتین موجود در کتابخانه دانشگاه / مؤسسه

۳-۴-۲. تعداد عناوین نشریات فارسی (چاپی) دارای اشتراک جاری در کتابخانه دانشگاه /

مؤسسه

۴-۴-۲. تعداد عناوین نشریات لاتین (چاپی) دارای اشتراک جاری در کتابخانه دانشگاه /

مؤسسه

۵-۴-۲. تعداد پایگاه‌های اطلاعات علمی دارای اشتراک جاری در دانشگاه / مؤسسه

۳. اطلاعات رشته

۱-۳. موضوع‌های رشته

۲-۳. گرایش‌های جاری رشته در جهان

۴. اطلاعات استادان

- ۴-۱. توزیع فراوانی استادان راهنما برحسب دانشگاه/ مؤسسه
- ۴-۲. توزیع فراوانی استادان مشاور برحسب دانشگاه/ مؤسسه
- ۴-۳. توزیع فراوانی استادان داور برحسب دانشگاه/ مؤسسه
- ۴-۴. تعداد پایان‌نامه‌های راهنمایی شده توسط هر استاد
- ۴-۴-۱. فراوانی پایان‌نامه‌های راهنمایی شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)
- ۴-۵. تعداد رساله‌های راهنمایی شده توسط هر استاد
- ۴-۵-۱. فراوانی رساله‌های راهنمایی شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)
- ۴-۶. تعداد پایان‌نامه‌های مشاوره‌شده توسط هر استاد
- ۴-۶-۱. فراوانی پایان‌نامه‌های مشاوره‌شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)
- ۴-۷. تعداد رساله‌های مشاوره‌شده توسط هر استاد
- ۴-۷-۱. فراوانی رساله‌های مشاوره‌شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)
- ۴-۸. تعداد پایان‌نامه‌های داوری شده توسط هر استاد
- ۴-۸-۱. فراوانی پایان‌نامه‌های داوری شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)
- ۴-۹. تعداد رساله‌های داوری شده توسط هر استاد
- ۴-۹-۱. فراوانی رساله‌های داوری شده توسط هر استاد (برحسب سال/ موضوع/ دانشگاه یا مؤسسه)

۶-پ. اطلاعات ترکیبی

- پ-۱. توزیع فراوانی دانشجویان در دانشگاه‌ها/ مؤسسه‌ها
- پ-۲. توزیع فراوانی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب زمان/ دانشگاه یا مؤسسه/ استاد)
- پ-۳. روند موضوعی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب زمان/ دانشگاه یا مؤسسه)

- پ-۴. توزیع فراوانی موضوعی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب زمان/ دانشگاه یا مؤسسه / استاد)
- پ-۵. توزیع فراوانی ابعاد محتوایی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب دانشگاه یا مؤسسه)
- پ-۶. توزیع فراوانی ابعاد شکلی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب دانشگاه یا مؤسسه)
- پ-۷. توزیع فراوانی ابعاد ساختاری پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب دانشگاه یا مؤسسه)
- پ-۸. توزیع فراوانی ابعاد استنادات پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها (برحسب دانشگاه یا مؤسسه)
- پ-۹. توزیع فراوانی تعداد پایان‌نامه‌های دفاع‌شده در دانشگاه یا مؤسسه (برحسب سال/ رشته و گرایش/ موضوع)
- پ-۱۰. توزیع فراوانی تعداد رساله‌های دفاع‌شده در دانشگاه یا مؤسسه (برحسب سال/ رشته و گرایش/ موضوع)
- پ-۱۱. نسبت تعداد دانش‌آموخته کارشناسی ارشد/ دکترا به تعداد استادان راهنما/ مشاور/ داور (برحسب دانشگاه یا مؤسسه)
- پ-۱۲. نسبت تعداد دانش‌آموخته به تعداد انواع اطلاعاتی موجود در دانشگاه‌ها یا مؤسسه‌ها

۷. فهرست منابع

- اشرفی شهری، حسین. ۱۳۷۳. بررسی رساله‌های حسابداری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- خسروی، مریم، و بهزاد دوران. ۱۳۷۸. تحلیل روش‌شناسی پایان‌نامه‌های رشته روانشناسی موجود در مرکز گزارش طرح پژوهشی منتشرنشده. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.
- داروگر، سودابه. ۱۳۵۱. فهرست موضوعی پایان‌نامه‌های دانشکده‌های پزشکی و کشاورزی دانشگاه جندی‌شاپور. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- دولت‌شاهی، شهین. ۱۳۵۴. بررسی وضع رساله‌ها در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- سیاوش حقیقی، خدیجه. ۱۳۴۹. فهرست توصیفی رساله‌های دکترای دانشکده ادبیات و علوم انسانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- شورایعالی برنامه‌ریزی. ۱۳۷۲. آیین‌نامه دوره دکتری PhD، مصوب جلسه ۲۷۴، تاریخ ۱۳۷۲/۱۲/۸.
- شورایعالی برنامه‌ریزی. ۱۳۷۳. آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته، مصوبه نهایی جلسه ۲۹۱، تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵.

وزیرپور کشمیری، مهرداد. ۱۳۵۳. کتابنامه تحلیلی پایان‌نامه‌های فوق‌لیسانس علوم تربیتی از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

Abdoulaye, Kaba. 2002. Research Trends in Library and Information Science at the International Islamic University Malaysia. *Library Review* 51(1): 32-37.

Adams, Guy B., and Jay D. White. 1994. Dissertation Research in Public Administration and Cognate Fields: An Assessment of Methods and Quality. *Public Administration Review* 54(6): 565-576.

Benis, B. C. 2004. *Research Methods: A Tool for Life*. Boston, MA, USA: Pearson.

Blake, Virgil L. P. 1994. Since Shaughnessy: Research Methods in Library and Information Science Dissertations, 1975-1989. *Collection Management* 19(1/2): 1-42.

Bourner, Tom, Bowden, Rachel, and Stuart Laing. 2001. Professional Doctorates in England. *Studies in Higher Education* 26(1): 65-83.

Buchanan, Anne L. and Jean Pierre V.M. Herubel 1993. Comparing Materials Used in Philosophy and Political Science Dissertations: A Technical Note. *Behavioral & Social Sciences Librarian* 12(2): 63-70.

Buckland, Michael K. 1997. What Is a "Document"? *Journal of the American Society of Information Science* 48(9): 804-809.

Buttler, Lois. 1999. Information Sources in Library and Information Science Doctoral Research. *Library & Information Science Research* 21(2): 227-245.

Cleary, Robert E. 1991. Revisiting the Doctoral Dissertation in Public Administration: An Examination of the Dissertations of 1990. *Public Administration Review* 52(1): 55-61.

Cleary, Robert E. 2000. The Public Administration Doctoral Dissertation Reexamined: An Evaluation of the Dissertations of 1998. *Public Administration Review* 60(5): 446-455.

Damodaran T. and V. Sambashiva Rao 1998. Growth of Doctoral Dissertations in Oilseeds in India: A Study. *Library Science With a Slant to Documentation and Information Studies* 35(4): 227-35.

Delbecq, A. L., A. H. Van de Van, and D. H. Gustafson. 1986. *Group Techniques for Program Planning: A Guide to Nominal Group and Delphi Processes*. Middleton, WI, USA: Green Briar Press.

Duyshart, Bruce. 1997. *The digital document*. Oxford: Architectural Press.

Easterby-Smith, Mark, Richard Thorpe, and Andy Lowe. 2002. *Management research*. London: Sage.

Edwards, Sherri. 1999. Citation Analysis as a Collection Development Tool: Theses and Dissertations. *Serials Review* 25(1): 11-21.

Fink, A., J. Kosecoff, M. Chassin, and R. H. Brook. 1984. Consensus Methods: Characteristics And Guidelines for Use. *American Journal of Public Health* 74(9): 979-983.

Gooden, Angela M. 2001. Citation Analysis of Chemistry Doctoral Dissertations: An Ohio State University case study. *Issues in Science and Technology Librarianship* No. 32. <http://www.istl.org/istl/01-fall/refereed.html> (accessed July 21, 2003).

Gordon, T. J. 1994. The Delphi Method. In *Futures Research Methodology*, ed. JC. Glenn & T.J.

- Gordon, 1-30. Washington, DC: American Council for the United Nations University. URL: [http://www.gerenciamento.ufba.br/Downloads/delphi%20\(1\).pdf](http://www.gerenciamento.ufba.br/Downloads/delphi%20(1).pdf) [viewed 10 August 2009]
- Granovsky, YU. V., T. N. Luibimova, T. I. Murashova, and V. D. Myatlev. 1992. Information-Based Evaluation of the Quality of Doctoral Theses. *Scientometrics* 23(3): 361-376.
- Hasson, F., S. Keeney, and H. McKenna. 2000. Research Guidelines for the Delphi Survey Technique. *Journal of Advanced Nursing* 32(4): 1008-1015.
- Haycock, Laurel A. 2004. Citation Analysis of Education Dissertations for Collection Development. *LRTS* 48(2): 102-106.
- Jeong, Woo-Seob. 2001. Locating Information Science: Changes in PhD Dissertations During the Past Three Decades. *Journal of Education for Library and Information Science* 42(4): 308-321.
- Kushkowski, Jeffrey D., Kathy A. Parsons, and William H. Wiese 2003. Master's and Doctoral Thesis Citations: Analysis and Trends of a Longitudinal Study. *Libraries and the Academy* 3(3): 459-479.
- Linston, H. A., and M. Turoff. 1975. *Introduction to the Delphi Method: Techniques and Applications*. London, UK: Addison-Wesley.
- Lyons, Karen 2002. Researching Social Work: Doctoral Work in the UK. *Social Work Education* 21(3): 337-346.
- Mullins, Gerry and Margaret Kiley 2002. "It's a PhD, not a Nobel Prize": How Experienced Examiners Assess Research Theses. *Studies in Higher Education* 27(4): 369-386.
- Nelson, Jack K., and Cleeen Coorough. 1994. Content Analysis of PhD Versus EdD Dissertation. *Journal of Experimental Education* 62(2): 158-169.
- Okiy, Rose B. 2003. A Citation Analysis of Education Dissertations at the Delta State University, Abraka, Nigeria. *Collection Building* 22(4): 158-161.
- Okoli, C., and S. D. Pawlowski. 2004. The Delphi Method as a Research Tool: An Example, Design Considerations and Applications. *Information & Management* 42(1): 15-30.
- Park, Chris 2005. New variant PhD: The Changing Nature of the Doctorate in the UK. *Journal of Higher Education Policy and Management* 27(2): 189-207.
- Powell, C. 2003. The Delphi Technique: Myths and Realities. *Methodological Issues in Nursing Research* 41(4): 376- 382.
- Reitz, Joan M. 2002. *ODLIS: Online Dictionary of Library and Information Science*. US: Western Connecticut State University. <http://www.wcsu.edu/library/odlis.html#D> (accessed July 6, 2003).
- Riggs, W.E. 1983. The Delphi Technique: An Experimental Evaluation. *Technological Forecasting and Social Changes* 23(1): 89-94.
- Satija, M.P. 1999. Doctoral Research in Library and Information Science in India: Some Observations and Comments. *Libri* 49:236-242.
- Skreslet, Stanley H. 2003. Doctoral Dissertations on Mission: Ten-year Update, 1992-2001. *International Bulletin of Missionary Research* 27(3): 98-102.
- Story, V., L. Hurdley, G. Smith, and J. Saker. 2001. Methodological and Practical Implications of the Delphi Technique in Marketing Decision-Making: A Re-Assessment. *The Marketing Review* 1(4): 487-504.
- Williams, Harry F. 1958. A Decade of Doctoral Theses in Modern Foreign Languages. *Modern Language Journal* 42(7): 344-348.
- Zain, Z. Mohd, B. G. Dale, and D. F. Kehoe. 2001. Doctoral TQM Research: A Study of Themes, Directions and Trends. *Total Quality Management* 12(5): 599-60.